

Forsvarets Bygnings- og etablisementstjeneste
Arsenalvej 55
9800 Hjørring

Fremsendes udelukkende elektronisk til FBE-DD@mil.dk

04.04.2011

Høring af generelle retningslinjer vedr. drift og pleje af Forsvarsministeriets arealer

---

Friluftsrådet har med interesse modtaget og læst ovenstående retningslinjer i høring. Friluftsrådet glæder sig over, at man i forbindelse med denne høring har inviteret til et informations- og dialogmøde med interesseorganisationerne for at klarlægge indholdet i retningslinjerne. Gennem hele processen anerkender Rådet den åbenhed og imødekommenhed FBE har vist interessenterne.

Generelt har Rådet har følgende bemærkninger.

Friluftsrådet glæder sig over, at retningslinjerne for drift- og plejeplanerne i høj grad inddrager friluftsliv og de rekreative vilkår. Friluftsrådet glæder sig ydermere over, at friluftslivet prioriteres og mulighederne forbedres på alle Forsvarsministeriets arealer.

Forsvarsministeriet råder over store arealer af både stor biologisk og rekreativ samfundsværdi. Friluftsrådet ser derfor positivt på, at man ønsker at anvende frivillige kræfter til at registrere flora og fauna og anbefaler, at man også i rekreative sammenhænge inddrager frivillige i forvaltningstiltag.

Friluftsrådet sætter stor pris på, at FBE centraliserer arbejdet med hensyn til drifts- og plejeplanerne, således at der gennem fælles retningslinjer for alle øvelsesområder sikres en god standard. Det er naturligvis vigtigt at der udover retningslinjerne tages udgangspunkt i de lokale forhold indenfor natur, rekreation og landskab.

Konkret har Friluftsrådet følgende bemærkninger.

Bilag 5: Bestemmelser for drifts- og plejeplaner

Friluftsrådet støtter, at drift- og plejeplanerne gennemgås halvvejs i planperioden, da giver en bedre fleksibilitet i forhold til tilpasninger og nye tiltag.

Da underbilag 6 til bilag 5 offentlighedens rekreative anvendelse, tillader Rådet at starte ud med kommentering af dette.

Underbilag 6 til bilag 5: Bestemmelse for offentlighedens rekreative anvendelse af forsvarsministeriets arealer

---

Friluftsrådet glæder sig over, at den rekreative brug af Forsvarsministeriets arealer styrkes gennem en række målrettet forvaltningstiltag. Friluftsrådet anerkender, at FBE har forbedret vilkårene på en række områder, hvilket Friluftsrådet ser som en meget positiv udvikling.

3. Administrative forhold. Friluftsrådet anbefaler, at organiseret færdsel administreres og defineres på samme måde som Naturbeskyttelseslovens regler for statsejede arealer.

Friluftsrådet mener, at FBE i forhold til de særligt enkeltstående tilfælde der forefinder, bør udarbejde fælles retningslinjer for betaling i forhold til friluftaktiviteter. Dette bør ske for at undgå konflikter i forhold til forskellige rater afhængig af område. Generelt går Friluftsrådet ikke ind for betaling for adgang, men hvis der stilles særlige faciliteter til rådighed eller der er omkostninger forbundet med arrangementer, er det fornuft at udarbejde fælles retningslinjer også på dette punkt.

4. Offentlighedens adgang til Forsvarsministeriets arealer. Friluftsrådet finder det meget positivt, at FBE forholder sig til offentlighedens adgang på lige niveau med de øvrige statsejede arealer. Dette betyder derfor også, at natfærdsel er tilladt. Af sikkerhedsmæssige årsager har Friluftsrådet forståelse for at overnatning ikke er tilladt, men anbefaler dog at der etableres et samarbejde med kommuner, andre statslige myndigheder og øvrige arealforvaltere om at opsætte primitive overnatningspladser, i umiddelbar nærhed af øvelsesarealerne.

Friluftsrådet glæder sig over, at der arbejdes på at skabe bedre muligheder for ridning og ser positivt på, at der samarbejdes blandt andet med Dansk Islandshesteforening om denne udvikling.

4.2 Begrænsning af adgang på grund af naturbeskyttelse. Friluftsrådet finder det vigtigt, at naturen beskyttes med udgangspunkt i ikke-permanente forvaltningstiltag, således at eventuelle afspærringer er fleksible, og man gennem intelligent planlægning opnår en optimal balance mellem benyttelse og beskyttelse.

5. Rekreativ brug. Friluftsrådet bakker op om FBEs målrettede beslutning om at etablere og vedligeholde samarbejdet med relevante interesseorganisationer.

5.1 Organiseret brug. Friluftsrådet har forståelse for, at FBE arbejder med en kvote for særlige aktiviteter, men anbefaler man gennem dialog skaber forståelse og at de enkelte kvoter afspejler de enkeltes områders bærekapacitet.

6. Formidling. Friluftsrådet bakker om om FBEs beslutning om at udbygge deres hjemmeside, således formidlingen til både borgere, interesseorganisationer og internt i FBE, bidrager til en større forståelse af arealerne som friluftsrådet. Friluftsrådet anbefaler ydermere at alle stier og friluftsfaciliteter inddrages på www.udinaturen.dk, og på denne måde giver befolkningen indblik i arealernes muligheder.

Friluftsrådet vil gerne opfordre til, at FBE sikrer at brugen af skilte i forhold til offentlighedens færdsel anvendes i overensstemmelse med lovgivning og den hensigt hvori disse retningslinjer tager udgangs-

punkt. Det vil sige, at opstillede skilte om adgang og færdsel bør kontrolleres og gennemgås således, der ikke opstår misforståelser fra publikums side.

For at skabe en åbenhed og dialog, og på den måde undgå konflikter, anbefaler Friluftsrådet at der også internt i FBE formidles viden om tilgangen til den rekreative brug af Forsvarsministeriets arealer.

Underbilag 1 til bilag 5 - Bestemmelse for drift og pleje af skovbevoksede fredskovspligtige arealer

---

Kanaliseret færdsel og fleksibel naturforvaltning er godt i forhold til sårbare områder eller ved pludselig opstået behov, men man bør i disse tilfælde undgå permanente adgangsforbud og gennem formidling sikre god beskyttelse. Friluftsrådet foreslår, at FBE gennem dialog med interesseorganisationerne og kommunen sikre de bedst mulige tiltag.

Underbilag 2 til bilag 5 - Bestemmelse for drift og pleje af lysåbne natur- og landbrugsarealer samt bevoksede ikke-fredskovspligtige arealer.

Friluftsrådet finder det meget positivt at man i drift- og plejeplanerne arbejder med et naturbeskyttelseshensyn i forhold til landbrugsarealer, og dermed anvender både naturvenlig og økologisk drift. Det er for Friluftsrådet et kerneområde at adgangen og færdslen forbedres i det åbne land, derfor råder Friluftsrådet FBE til at tillade stilfærdig færdsel på de udyrkede 10 meterbræmmer langs søer og vandløb, men også på de 2 meter brede udyrkede fodposer langs markerne.

7.2 Overdrev, eng og strandeng. Man bør ikke anvende sprøjtemidler på disse områder, da det vil skade den sårbare flora, og ændre vegetationens karakteristika.

11. Levende hegn og beplantninger. Friluftsrådet finder det hensigtsmæssigt at man efterlader dødt ved til gavn for biodiversiteten, og anbefaler at der efterlades træer til naturligt henfald.

9.-10. Mose, Sø og Vandløb. Friluftsrådet anbefaler, at der under dette punkt tilføjes, at der tillades fiskeri og øvrige vandaktiviteter i forbindelse med både vandløb og søer.

Underbilag 3 til bilag 5 - Bestemmelse for forebyggelse og bekæmpelse af invasive plante- og dyrearter

---

Friluftsrådet har ingen bemærkninger

Underbilag 4 til bilag 5 - Bestemmelse for bevarelse og pleje af fortidsminder og andre kulturspor

---

Friluftsrådet finder det vigtigt at beskytte den danske kulturarv. Friluftsrådet anbefaler derfor at FBE både internt og eksternt formidler viden omkring de enkelte kulturarvssteder. Dette vil øge interessen og beskyttelsen. Her foreslår Rådet at FEB benytter Kulturarvsstyrelsens " 1001 fortællinger om Danmark".

Underbilag 5 til bilag 5 - Bestemmelse for vildtpleje, jagt, regulering og fiskeri.

5.1 Klovbærende vildtarter. Friluftsrådet er generelt positiv overfor målet om en høj bestand af klovbærende vildt på grund af reservoirfunktionen og oplevelsesværdien, men finder det vigtigt, at der er en naturlig balance i forhold til naboerne af hensyn til vildtskader. Dette kan som FBE foreslår ske gennem et aktivt samarbejde på tværs af ejendomsgrænserne.

5.1.1. Afskydning og jagt Friluftsrådet fraråder at man i september har jagt på Kronhjorte, grundet de etiske overvejelser omkring hanner i brunst. Kronhjorten er Danmarks største fritlevende pattedyr, og af hensyn til arten selv er det vigtigt, at der er en naturlig balance i den bestand, der lever i naturen. Det gælder unge og gamle, hjorte og hinder. Befolkningen får også en særlig oplevelse, når de fuldvoksne hanner er i brunst om efteråret.

5.1.2 Forvaltning af klovbærende vildt i forhold til andre interesser. Friluftsrådet finder det rigtig godt at konflikter søges at løse afhjulpet gennem lokal dialog, herunder hjortevildtgrupper og -laug.

7.3 Lukning af arealer på grund af jagt. Friluftsrådet støtter at der **stadig** tillades adgang under jagt, og at der opsættes skilte, der informerer publikum herom.

10. Fiskeri. Friluftsrådet finder det relevant at FEB indgår aftaler med lokale fiskeforeninger, under den forudsætning at der gives mulighed for at alle kan melde sig ind i den pågældende forening. Derudover bemærker Friluftsrådet at fiskeretten som udgangspunkt er fri.

11.2 Garnisonskommandanters opgaver. Friluftsrådet anbefaler at der udarbejdes retningslinjer for fodring i forhold til hvordan og hvornår der fodres.

Det er for Friluftsrådet en stor glæde at se denne positive udvikling af de rekreative forhold på Forsvarsministeriets arealer.

Med venlig hilsen

Maria Kock-Jensen
Friluftspolitisk konsulent